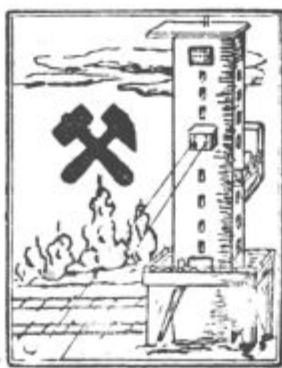

**K prazniku dela
iskreno čestitata
uredništvo in
uprava
Velenjskega rudarja**

Velenjski

LETO VI. — STEVILKA 4
IZDAJA SINDIKAT
RUDNIKA VELENJE

VELENJE, 1. MAJ 1957

RUDAR

UREJA UREDNIŠKI ODBOR. ODGOVORNI UREDNIK KOČAR FRANJO — UREDNIŠTVO: RUDNIK VELENJE. ČEKOVNI RAC. STEV. 622-T-4 PRI N. B. SOSTANJ. TISK. ČETISKE TISKARNE V CELJU

1. MAJ

Delovni ljudje socialistične Jugoslavije proslavljamo letos 1. maj — mednarodni praznik dela — v znamenju velike borbe za nadaljnji razvoj socializma in socialističnih družbenih odnosov. Hkrati z uspehi v notranjem gospodarskem in političnem življenju, dosegamo iz dneva v dan vidnejše rezultate in se čedalje bolj uveljavljamo tudi v svetu. Proletariat sveta budno spremlja razvoj naše socialistične stvarnosti, predvsem delavskega samoupravljanja. S tem, ko jugoslovanski narodi pod vodstvom Zveze komunistov iščejo novih oblik, ki dajejo delovnemu človeku dejansko pravico upravljanja, doprinašajo zgodovinski prispevek delavskega razreda Jugoslavije za razvoj socializma v svetu, kajti naš socialistični sistem se čedalje močneje uveljavlja kot nova oblika družbeno-gospodarske in politične organizacije v obdobju prehoda od kapitalizma k socializmu.

Ko se te dni pripravljamo na čim lepše in čim bolj svečano praznovanje 1. maja, se mi zdi, da je prav, če se spomnimo kako je prišlo do proglasitve največjega delavskega praznika.

Proti koncu 19. stoletja je ameriški kapitalizem prišel na razvojno stopnjo imperializma. Pospešeno se je koncentriral kapital, industrija je hitro napredovala in se močno razvijala. Združene ameriške države so se spreminjale v klasično deželo trustov in monopolov. Delavci so delali po 12, 14 in tudi več ur na dan. V stankah so nastopili proti predolgemu delovnemu času in zahtevali zakone o zaščiti dela. Stavke so bile čedalje bolj organizirane in so se oblikovale v dejanske upore. Kljub temu, da so delavci pripadali najrazličnejšim narodnostim, saj so bili priseljeni iz raznih evropskih dežel — tudi iz naših krajev — so nastopali enotno. Stavke so čisto prehajale v oborožene spopade.

1. maja 1886 je prišlo do splošne stavke, v kateri je sodelovalo na sto tisoče delavcev, predvsem rudarjev, metalurgov in železničarjev. Odločno so postavili svoje zahteve: osemurni delavnik, povišanje plač, pomoč nezaposlenim ter cenzurni delavcem itd. Te zahteve jim je narekoval neznošen socialni položaj v katerem so živeli. Njihovi napori niso bili zaman. Okrog petdeset tisoč stavkajočih je doseglo osemurni delavnik, okrog dve sto tisoč delavcev pa je doseglo skrajšanje delovnega časa, čeprav ne na osem ur.

V tem organiziranem boju je v raznih krajih prišlo do spopadov s policijo. V Chicagu je policija napadla stavkajoče in jih pri tem šest ubila, štiri pa ranila. Delavci so zaradi tega priredili množično protestno zborovanje. Med govorom je začela policija streljati na delavce in jih pri tem več ubila in ranila. Oblasti so zaprle voditelje stavk in več drugih delavcev ter jih postavila pred sodišče. Štirje voditelji so bili obsojeni na smrt z obesačenjem, več drugih delavcev pa je bilo obsojenih na dolgotrajne robije. Tako se je končala krvava borba ameriških delavcev.

Ti majski dogodki so imeli velik pomen za mednarodni proletarijat. Na pariškem kongresu druge internacionale leta 1889 je bil 1. maj proglašen za dan mednarodnega proletarijata in ga delavci vsega sveta praznujejo kot praznik dela.

V mnogih kapitalističnih deželah je bilo praznovanje prvega maja prepovedano in v nekaterih državah še danes ni svobodno. Tudi v stari Jugoslaviji, a zlasti v rudarskih revirjih Slovenije, so buržoazni režimi s pomočjo žandarmerije preprečevali prvomajske proslave. Po drugi strani so cerkve in razne nacionalistične organizacije razvijale veliko propagando proti prvemu maju, češ, da je to brezbožen in protinaroden praznik.

Mi mnogokrat pozabljamo na vse trpljenje, ki ga je pretrpel delavski razred v borbi za svoje pravice. Pozabljamo tudi, da delavci nikjer ne živijo tako svobodno kot pri nas v socialistični državi.

Večkrat govorimo in kritiziramo, da je življenjski standard še razmeroma nizek, premalo pa govorimo o pravicah, ki si jih je naš delovni človek priboril v štiriletni revoluciji.

Letošnje praznovanje prvega maja je že dvanajsto po osvoboditvi. Čez nekaj dni bomo praznovali dvanajsto obletnico naše zmage, dvanajsto obletnico osvoboditve. V teh za zgodovino kratkih letih, se je pri nas že marsikaj spremenilo. Če pogledamo samo Saleško dolino vidimo, kako je v teh kratkih letih po osvoboditvi spremenila svojo zunanost. Poglejmo Velenje, kako je napredovalo, poglejmo kako živi danes naš rudar, kako pa je živel pred vojno!

Pred nedavnim smo zvedeli iz dnevnega časopisa, da je mežiški rudnik poleg dosedanjega delavskega sveta ustanovil oziroma izvolil delavske svete tudi po posameznih obratih.

Ker to ob določenih pogojih nedvomno pomeni korak naprej v delavskem samoupravljanju, sta se delavski svet in sindikalna podružnica RLV odločila poslati v Mežico delegacijo, ki naj bi skupno s predstavniki samoupravnih organov in sindikata rudnikov svinca in topilnice Mežica razčlenila pogoje, ki so narekovali to odločitev ter izkušnje, ki so jih Mežičani doslej zbrali v tej obliki samoupravljanja.

Eden osnovnih vzrokov — pravzaprav najvažnejši — zaradi katerega se je mežiški kolektiv odločil za delavske svete po obratih, je bil čimbolj poglobiti zanimanje članov kolektiva za vse, tudi najosnovnejše probleme gospodarjenja in čim več članov kolektiva vključiti v samoupravne organe. V tej obliki je mogoča tudi zelo popolna kontrola nad delom in gospodarjenjem posameznih obratov, posebno še, ker so v vseh panogah uvedli obratna knjigovodstva, ki v poenostavljeni obliki obračunavajo proizvodnjo in s tem seveda tudi osnovni finančni efekt.

Obratnih delavskih svetov imajo 12 in sodeluje v njih 67 članov, osrednji delavski svet šteje 66 članov, torej sodeluje v organih samoupravljanja 133 članov kolektiva. Posredno sodeluje v upravljanju v podjetju še mnogo več članov kolektiva, ki delajo v okviru enajstih stalnih komisij delavskega sveta, in sicer:

tarifne komisije,
komisije za revizijo pravil podjetja,
komisije za sestavo poslovnika,
disciplinskega sodišča,
komisije za evidenco službenih let delavcev in uslužbencev,
komisije za ureditev vprašanja deputata,

personalna komisija,
komisije za izdelavo proračuna podjetja,
komisije za ugotovitev upravičenosti stroškov za vzdrževanje stanovanjskih hiš,

HTZ komisije in
komisije za strokovni dvig kadrov.

Poleg navedenih stalnih komisij delavskega sveta delujejo v podjetju še komisije (trenutno 6), ki jih za obravnavanje različnih referatov postavi upravni odbor in tudi delajo v njegovem okviru. Te komisije imajo nalogo točno proučiti in obdelati probleme zaradi katerih so bile ustanovljene ter rezultate svojega dela predložiti upravnemu odboru. Po opravljenem delu upravni odbor z razrešnico razpusti komisijo. Član komisije je lahko vsakdo iz kolektiva. Menim, da je tak način reševanja nalog dober, ker se z vsakim posameznim problemom mora baviti več, za njegovo obravnavanje in rešitev najspodobnejših članov kolektiva, ki morajo svoje delo opraviti v določenem času in so za pravilno in vestno izvršitev odgovorni neposredno upravnemu odboru.

Z izvolitvijo obratnih delavskih svetov se je v mežiškem rudniku zelo povečalo zanimanje kolektiva za čimboljše gospodarjenje v osnovnih etnah podjetja, pa tudi delavskega samoupravljanje se je poglobilo in učvrstilo. Treba je reči, da so obratni delavski sveti z dosedanjim delom v celoti upravičili svoj obstoj in da svoje naloge opravljajo temeljito. Vse proizvodne in ostale probleme po obratih obravnavajo s presenetljivo zrelostjo in doslednostjo. Sprejete sklepe predložijo osrednjemu delavskemu svetu, s čimer dobi le-ta mnogo temeljito analiziranih in dokumentiranih predlogov, kar nedvomno močno olajša njegovo delo ter omogoča boljše in koristnejše odločanje.

Nedvomno so mežiški tovariši storili v svojih pogojih dober in koristen korak naprej v samoupravljanju. Iz srca jim čestitamo in želimo čim večjih uspehov.

Podčrtal sem pogoje, zato bi se nekoliko ustavil ob njih. Rudniki svinca in topilnica v Mežici združujejo štiri osnovne proizvodne dejavnosti, od katerih bi vsaka lahko bila zajeta v samostojnem podjetju, n. pr.: rudnik, separacija, flotacija, topilnica in tovarna

Kapitalistična ureditev stare Jugoslavije in njeni voditelji niso imeli interesa dvigati življenjsko raven delovnemu človeku, ker bi šlo to na račun profitov kapitalističnih mogotcev.

Pri nas v Velenju smo že marsikaj naredili. Naši delovni ljudje so v ogromni večini s svojim delom pri urejevanju mesta in okolice dokazali kako visoka je njihova socialistična zavest.

Letošnji prvi maj hočemo velenjski rudarji praznovati ponosno, saj smo že mnogo storili na svoji poti v socializem in z zavestjo, da bomo začeto delo z vso odločnostjo dokončali.

Obratni delavski sveti ali stalni odbori delavskih svetov?

svinčenih izdelkov. Rudnik bi lahko bil samostojno podjetje z dejavnostjo »Proizvodnja in prodaja svinčeve in cinkove rude« z lastno organizacijsko osnovo. Prav tako separacija s flotacijo, ki bi kupovala rudo od rudnika in prodajala svincec in cink) spet prodajala tovarni svinčenih izdelkov. Torej štiri podjetja z lastnimi proizvodno-organizacijskimi in ekonomskimi osnovami. V resnici je torej podjetje Rudnika svinca in topilnica v Mežici metalurško proizvodni in predelovalni kombinat, kar ustvarja nedvomno idealne pogoje za delavsko samoupravljanje v obliki, ki so jo osvojili mežiški tovariši.

Z neposrednim upravljanjem po obratih so dane mnogo večje možnosti v celoti spoznati problematiko obrata, iskati možnosti za izboljšanje metod v delovnem procesu, izvajati najrazličnejše ukrepe za dvig delovne storilnosti — skratka, v teh pogojih je lažje dobro gospodariti kot pa v centralistični obliki upravljanja.

Po mojem mnenju v Velenju nimamo pogojev za decentralizacijo samoupravljanja, oziroma — izdaleka ne tako idealnih, kot jih ima Mežica.

Na našo osnovno dejavnost — proizvodnjo premoga — so razen gradbenega, organsko in neločljivo vezani stran-

ski obrati, n. pr. klarificirna, ki v neprekinjenem proizvodnem procesu nadaljuje delo jamskega obrata, zunanji obrat z upravo lesa, žago, mizarsko delavnico itd. Delni pogoji za lastno upravljanje obstajajo le na elektrostoječnem obratu z avtoparkom in seveda na gradbenem obratu, ki pa organizacijsko in po položaju še ni dognan. Menim, da je sedanja oblika samoupravljanja za naše podjetje najprimernejša, saj je dopolnjena s celo vrsto stalnih odborov delavskega sveta, katerih naloga je po svoji namembnosti reševati naloge in probleme v podjetju. Vendar ravno v tej točki močno šepamo. Od zasedanja do zasedanja delavskega sveta ponovno ugotavljamo že zdavnaj znano resnico, da so nekateri stalni odbori DS nedelavni, ali vsaj premalo delavni in nedosledni.

Temu vprašanju (pravzaprav že precejšnemu problemu) bi bilo treba poveljati največjo pozornost, temeljito analizirati vzroke mrtvila v delu stalnih odborov ter iskati najprimernejši in učinkovit način za njihovo odpravo.

Z uspešno rešitvijo tega problema bi nedvomno storili velik praktičen korak naprej v delavskem samoupravljanju in njegovi učvrstitvi v okviru našega podjetja. Tudi otipljive — predvsem finančne — koristi bi se kaj hitro pokazale.

Vedno znova in v vseh mogočih obli-

Iz skupnega zasedanja starega in novega delavskega sveta Velenjskega rudnika

26. aprila je zasedal rudniški delavski svet. Skupno zasedanje članov prejšnjega in novega delavskega sveta je vodil do izvolitve predsednika najstarejši član novega delavskega sveta tov. Vrabčič Gusti.

Za predsednika DS je bil soglasno izvoljen tov. Mravljak Hubert, ki je zasedel predsedniško mesto ob burnem odobravanju članov DS. Ze to je zanesljiv zunanji znak in izraz zaupanja, da bo opravljal tako odgovorno in težko nalogo s predanostjo moza, ki ve in zna ceniti samoupravne pravice in dolžnosti neposrednih proizvajalcev. Za njegovega namestnika je bil izvoljen gospodar čela tov. Oremuš Vlado.

Poročilo predsednika prejšnjega upravnega odbora tov. Grebensek Cirila so člani DS poslušali z velikim zanimanjem in tudi izrekli priznanje za plodno delo, ki ga je opravil upravni odbor v preteklem letu. Za razrešnico so glasovali soglasno.

Izvolili so nov upravni odbor. Od 11 predlaganih kandidatov za člane upravnega odbora in prav toliko namestnikov so izvolili osemčlanski upravni odbor. V nov upravni odbor so bili izvoljeni: Grebensek Ciril, Kristof Franc, Romih Anton, Vodnik Karel, inž. Kovačič Ljubo, Novinšek Ivan, Zagar Rafael in Krašek Viktor, kot člani, za njihove na-

mestnike pa Rahten Ernest, Mravljak Oto, Kumer Jože, inž. Grašič Janez, Oremuš Vlado, Lipnik Edo, Martinšek Karel in Pečnik Jože.

Izid volitev upravnega odbora so člani delavskega sveta pozdravili z aplavzom.

Rudniški kolektiv zaposluje nad 2000 delavcev in uslužbencev. Zato spada med kolektive, ki samostojno volijo delegate za Kongres delavskih svetov Jugoslavije, ki bo v dneh od 25. do 27. junija letos v Beogradu. Kot delegata za ta kongres, ki bo — sodeč po dosedanjih pripravah — prav gotovo velikega družbeno-političnega pomena za delavski razred Jugoslavije, sta bila izvoljena tov. Mravljak Hubert in tov. Črešnik Vlado. Poleg njiju so člani delavskega sveta izvolili še 12 delegatov za zbirno okrajno konferenco metalurgov in rudarjev celjskega kraja, ki bo zasedala v prihodnjih dneh in izvolila iz svoje srede delegate za zvezni kongres.

Okrajni ljudski odbor Celje bo v kratkem imenoval člane upravnega odbora Sklada za gospodarske kadre in določil naš delavski svet, da mu imenuje svoje zastopnike v odbor tega sklada. Člani delavskega sveta so kot kandidate za ta odbor določili inž. Pipuša Dušana, Tekavca Jožeta in inž. Kovačiča.

Prvo zasedanje novega delavskega sveta je končalo s predvajanjem kulturno-poučnega filma.

kah razpravljamo o štednji. Naši samoupravni organi so sprejeli in uzakonili že celo vrsto ukrepov v cilju štednje, vendar se jih žal ne izvaja v zadovoljivi meri. Z drugimi besedami (čeprav je to nekoliko trdo), kontrola nad izvajanjem sklepov naših samoupravnih organov je pomanjkljiva in nedosledna.

Le en sam primer: Ne vem več na katerem zasedanju upravnega odbora — bilo je že zdavnaj — je bil sprejet sklep, da morajo uslužnostni obrati po sprejemu naročilnic za katerokoli napravo ali material izdelati točen predračun in ga predložiti naročniku, ki ga lahko sprejme ali pa odkloni. O neizvajanju tega sklepa so razpravljale že najrazličnejše konference, vendar vedno le na mrtvi točki. Zato se lahko zgodi, da stane dvoje surovo zbitih vrat za potrebe zračanja v jami 68.000 din itd. **Zaključek: storiti je treba vse za dosledno in točno izvajanje sklepov naših samoupravnih organov.**

Mislim pa, da bi bilo zelo koristno temeljito razmisliti o komisijah za reševanje problemov in nalog v okviru upravnega odbora — po mežiškem vzorcu. Vsak večji problem, ki jih nimamo malo, bi naj reševala komisija z odločno imenovanih strokovnjakov iz vrst kolektiva, ki bi v postavljenem roku morali izvršiti svoje delo, nakar bi bili razrešeni.

Nedvomno je naša oblika samoupravljanja za obstoječe pogoje v podjetju najprimernejša, seveda s pogojem, da bi vsi organi funkcionirali tako, kot bi po svoji namembnosti morali, kar pa se žal ne dogaja.

Rešitev tega perečega problema v našem samoupravljanju bi prinesla le temeljita reorganizacija stalnih odborov na način, ki bi člane odborov zaposlil neposredno v njihovem službenem delokrogu. Namesto večine dosedanjih stalnih odborov bi ustanovili odbore delavskega sveta po posameznih obratih, oziroma sektorjih, z nalogo neposredno v proizvodnji proučevati nastajajoče probleme in po določenem pravilniku takoj ukrepati ali pa delavskemu svetu predložiti izdelane predloge za rešitev teh problemov. Hrbtenico odborov naj bi sestavljali člani delavskega sveta, ki delajo v dotičnem obratu, dopolnjeni pa naj bi bili z najboljšimi strokovnjaki in delavci obrata, kar bi zagotovilo pravilno, hitro in življenjsko reševanje proizvodnih in ostalih problemov v obratu. Poleg teh bi pri delavskem svetu morali še nadalje ostati nekateri odbori, katerih funkcionalnost zajema vse podjetje, n. pr. odbor za HTZ in odbor za kadre.

Zamisel je nedvomno vredna pozornosti in temeljite proučitve.

Nujno bi tudi bilo, da bi delavski svet in upravni odbor imela svojega stalnega sekretarja z nalogo tekoče zbirati in urejati gradivo iz dela stalnih odborov in komisij ter ga pripraviti za zasedanje delavskega sveta in upravnega odbora. Sklepe zasedanj pa prenašati na organe, oziroma uslužbence, ki jih morajo izvršiti ter kontrolirati izvršilne roke.

Popolnoma prosto sem nanizal nekaj zapažanj, misli in predlogov z željo, da bi s tem sprožil razpravljanje o teh vprašanjih, ki so bistvena in načelna ter zaslužijo vso pozornost slehernega člana kolektiva.

Ponosni na opravljeno delo in čvrsto odločeni, da bomo storili vse za čimprej-šnjo izgradnjo socializma, praznujemo letos velenjski rudarji

PRAZNIK DELA 1. MAJ

Pomembni gospodarski ukrepi v zvezi delitve dohodka s posebnim ozirom na rudarstvo

Po daljših pripravah in razpravah v katerih so sodelovali predstavniki sindikatov, zbornic, gospodarskih združenj in organov državne uprave je Zvezna ljudska skupščina izglasovala spremembe družbenega plana za leto 1957 s katerim se uveljavljajo novosti v sistemu delitve celotnega dohodka in sistem plač gospodarskih organizacij. Spremembe pomenijo skupaj z novo uredbo o delitvi celotnega dohodka prvi pomemben korak v izvajanju nove politike v našem gospodarstvu v skladu z načeli in smotri, ki so postavljeni v letošnjem zveznem družbenem planu in v resoluciji Zvezne ljudske skupščine.

Iz obrazložitve, ki je bila podana pred Zvezno ljudsko skupščino, izhaja, da ne pomenijo sedanje spremembe v načinu delitve celotnega dohodka gospodarskih organizacij novega sistema, da se s temi spremembami popravljajo sedaj veljavni sistem. To je sicer manj, kot se je pričakovalo po prvotnih predlogih, vendar je realno glede na sedanje pogoje našega gospodarstva. Pravilna in trajnejša rešitev tega vprašanja zahteva namreč daljše, kritične in temeljite analize doslej veljavnih oblik delitve.

Kljub samo delni rešitvi tega vprašanja pa je gotovo, da prinašajo novi ukrepi v primerjavi s sedanjimi predpisi za gospodarske organizacije mnoge izboljšave tako glede stimulacije za višjo delovno storilnost kot glede svobodnejše delitve in razpolaganja s skupnim dohodkom in pomenijo resne spremembe v gospodarstvu gospodarskih organizacij. S tem pa se tudi približujemo boljše in ustrežnejšemu sistemu delitve celotnega dohodka.

Značilnost novih ukrepov je tudi v tem, da se prenaša težišče odgovornosti za višino plač delavcev in obseg skla-

dov gospodarskih organizacij na same delovne kolektive. To velja podobno tudi za dohodke komuni. Hkrati se poudarja odgovornost centralnih uprav in družbenih organov za pravilno odmerjanje, planiranje in učinkovito izvajanje osnovnih proporcij. To so v kratkem temeljne značilnosti novih sprememb, ki bodo slej ko prej delovale v našem gospodarskem sistemu pozitivno v skladu s postavljenimi nalogami in smotri.

Spremembe zveznega družbenega plana za leto 1957, ki jih je sprejela Zvezna ljudska skupščina in ki določajo kako bo treba v tem letu deliti celotni dohodek gospodarskih organizacij, uvrščajo gospodarstvo v dve skupini. Del gospodarstva deli dohodek po sedanjem sistemu, s tem, da se prizna gospodarskim organizacijam v tej skupini posebna udeležba pri zveznem davku od dobička v primeri zboljšanja poslovanja. Za drugi del gospodarstva so spremembe radikalnejše, opušta se sedanji, ter navaja novi način delitve dohodka. Omejili se bomo samo na glavne značilnosti teh sprememb za drugo skupino gospodarstva kamor spada tudi rudarstvo.

Specifični pogoji pri delitvi celotnega dohodka v rudarstvu pa so naslednji: Rudarstvo je posebna in za naše gospodarstvo zelo pomembna panoga, čeprav se formalno vodi skupaj z industrijo v isti gospodarski skupini. Zaradi specifičnosti se rudarstvo v mnogem razlikuje od industrijske proizvodnje. Oscilacije v rudarstvu so znatno manjše, sam tehnološki proces zahteva veliko delovne sile, kar daje široke možnosti za dviganje delovne storilnosti z izpolnjevanjem same organizacije proizvodnje in z raznim drugim subjektivnim delovanjem. To subjektivno delovanje pa je treba za to primerno stimulirati

in dati možnosti, da se čim bolj razvije.

Zaradi tega se pri sedanjem proučevanju delitve dohodka v rudarstvu posebej obravnava. Vodile so se razprave o tem, ali naj se v rudarstvu obračunava dohodek kakor v industriji ali pa naj se rudarstvo uvrsti v tisti del gospodarstva, kateremu se prepušča dohodek. Upoštevati moramo, da imajo rudniki zelo raznolike in naravne geološke pogoje, da imamo v rudarstvu sistem določenih cen in da mora rudnik eksploatirati večkrat manj bogato rudo kakor v prejšnjem letu, kar pač je odvisno od samega nahajališča. Prav tako so med istovrstnimi rudniki velike razlike v dohodku zaradi različnih naravnih pogojev eksploatacije in glede na različno opremljenost z osnovnimi sredstvi. Nekateri so blizu komunikacij, drugi so oddaljeni od njih, eni imajo površinske, drugi globinske kope, itd.

Kolkor pa bi hoteli rudnike uvrstiti v drugo skupino podjetij, bi prišlo do velikih neenakomernosti v prepustitvi sredstev, ki bi ostala posameznim rudnikom oziroma lokalnim skupnostim, in sicer prav zaradi različnih naravnih pogojev in raznolike opremljenosti. Zaradi omenjenih razlogov ni kazalo rudnike uvrstiti za delitve dohodka niti v industrijo niti v panoge gospodarstva, katerim se prepušča dohodek, ne da bi se to predhodno korigiralo. Pri mnogih razpravah je prišlo do predloga, da se rudarstvo izloči iz industrije in da se uvrsti v tiste gospodarske panoge, katerim se prepušča dohodek, s tem, da se uvede poseben rudarski prispevek, ki naj bi ublažil razlike, ki izhajajo iz naravnih in geoloških pogojev ter opremljenosti posameznih rudnikov.

Rudarski prispevek naj bi plačevala le rentabilnejša podjetja.

Rudarski prispevek je dejansko renta, ki se odvaja federaciji, in sicer na podlagi uspehov iz predhodnega leta. Federacija bi torej namesto zveznega davka od dobička za proračun prejela rudarski prispevek, in sicer samo od rentabilnejših podjetij, medtem ko manj rentabilna podjetja prispevka ne bi plačevala. Ta način delitve bo veljal za premogovnike, železove rudnike, rudnike barvastih kovin, rudnike nekovin, soline, podjetja za proizvodnjo nafte in podjetja za proizvodnjo plina.

Pred ugotavljanjem rudarskega prispevka bi bilo treba popraviti dosežene plače in dobiček v lanskem letu na podlagi zveznih predpisov, ki veljajo za leto. Rudarska podjetja imajo nadalje pravico do samostojnega izločanja sredstev za sklad za obnavljanje in vzdrževanje rudnega bogastva, in sicer iz celotnega dohodka pred ugotavljanjem dobička.

OBRAČUN RUDARSKEGA PRISPEVKA

Rudarski prispevek bi se plačeval iz celotnega dohodka pred prepustitvijo dohodka podjetju. Višina rudarskega prispevka bi bila odvisna od naravnih kakor tudi od drugih pogojev eksploatacije. Prispevek je odvisen od razmerja dobička napram plačam v preteklem letu. Na tako ugotovljeno razmerje se uporabi določena progresivna lestvica, na podlagi katere se ugotavlja del, ki služi kot osnova za izračunavanje rudarskega prispevka. Prispevek se izračunava tako, da se dobljeni del dobička postavi v razmerje nasproti doseženi realizaciji iz preteklega leta, dobljeni odstotek pa se uporabi na realizacijo iz letošnjega leta, kar predstavlja rudarski prispevek, ki ga mora podjetje vplačati. Višina rudarskega prispevka in politika prepuščanja sredstev rudnikom sta torej odvisna od postavljene lestvice.

Na podlagi novih predpisov o delitvi celotnega dohodka podjetja lahko sama ugotove učinek in rezultate spreminjenega načina delitve po lanskem podatkih. Tako bodo ugotovila njegove prednosti in pa slabosti. Praksa bo prav gotovo dala vrsto predlogov in pripomb, ki bodo pomagali k nadaljnji izpopolnitvi in izboljšanju sistema delitve dohodka.

Naj ne bo med nami nikogar, ki ne bi s prostovoljnim delom pomagal pri izgradnji našega rudarskega Velenja!

Ali je premoga res že preveč?

V zadnjem času so se ponovno vrstili v dnevnih člankih, ki se bavijo z vprašanji iz področja rudarstva (investicije, delitev dohodkov rudarskih podjetij, proizvodnja in realizacija). Poleg ostalih je postalo sedaj zelo aktualno posebno slednje vprašanje in je zanimivo, kako se je izpremenila prav v tem pogledu vsebina člankov. Medtem ko smo prej vedno kritični material, katerega uvažajo zapadne države iz Severne Amerike. Jugoslavija zavzema glede proizvodnje premoga v Evropi posebno mesto ker se nahaja med državami, ki so po vojni procentualno najbolj povečale proizvodnjo premoga, kljub temu pa je še vedno ostala uvoznica najboljših vrst premoga — antracita in tudi koks. Poleg tega pa je pri nas značilno, da čim dalje bolj narašča udeležba produkcije lignita, t. j. nizkokaloričnih premogov, v celokupni proizvodnji, ki je znašala lani 17,1 milij. ton, od tega 5,5 milij. t lignita, 8,5 milij. t rjavega in nad 1 milijon ton črnega premoga. To je razumljivo, če upoštevamo, da so nahajališča lignita v Jugoslaviji največja, toda pred vojno so se izkoriščale predvsem zaloge kalorično močnejših premogov. V letošnjem letu je predvidena po družbenem planu proizvodnja nad 18 milijonov ton premoga vseh vrst. — Za realizacijo (prodajo) premoga pa je značilna neenakomernost povpraševanja na tržišču, katero lahko opazujemo v daljših razdobjih, kakor tudi v teku istega leta. Znano nam je, da smo imeli takšno situacijo, ki je prinesla zastoj v prodaji, v letih 1952-53, ki sta bili kritični leti v prehodnem razdobju povečanega povpraševanja, ki je trajalo do nedavnega. Res se kažejo predhodni podobni znaki v letošnjem letu, vendar jih ne smemo ocenjevati za tako kritične kot so bili pred leti. Naglasiti moramo, da so isti predvsem normalnega sezonskega značaja, kajti vsako leto se v spomladanskem času zniža odzvem za široko potrošnjo in delno tudi za industrijo, ki se potem poveča v jesenskem in zimskem razdobju. Pri tej oceni moramo nujno upoštevati 3 momente, ki so odločilno vplivali na sedanje stanje.

1. Ugodne vremenske razmere konec lanskega in v začetku letošnjega leta — pretekla zima je bila namreč izredno mila.

2. Premije za nadplansko proizvodnjo premogovnikov so popolnoma dosegle svoj cilj, zvišana tonaža proizvodnje je v celoti tudi naša možnost prodaje na trgu. Razumljivo je, da se je to moralo odraziti tudi na trgu, in sicer v obliki pospešenega zmanjšanja povpraševanja, katerega pa ocenjujejo strokovnjaki splošno kot stabilizacijo na tržišču s premogom sploh. Po letu 1953 so letos večja in srednja industrijska podjetja prvič prešla v naslednje tromesečje z zalogami (manjša poraba na eni strani in povečane dobave na drugi strani), trgovska podjetja pa so imela po daljšem času zopet premog na izbiro potrošnikov.

3. Prodaja premoga ima v nasprotju z ostalimi predmeti v pogledu razdeljevanja še vedno precej značilnosti administrativnega poslovanja iz prejšnjega razdobja razvoja našega gospodarstva — omejevanje zalog in s tem zaključkov, razdeljevanje nadplanske proizvodnje potom direkcije centralističnega značaja, prepoved izvoza. — Kako se je to obdržalo na našem rudniku?

Medtem ko so bile prijave za I. tromesečje letošnjega leta še znatno iznad tonaže osnovnega plana rudnika, so bila naročila za II. tromesečje 1957 mnogo bolj realna in so znašala približno 420 tisoč ton ali 20% nad osnovnim planom proizvodnje. Upoštevati pa moramo dejstvo, da smo s tonažo naše nadplanske proizvodnje, ki je znašala v zadnjih 5 mesecih (XI. 1956—III. 1957) skupno 162.000 ton pač lahko zadovoljili vse interese na našem območju. Značilno je dalje, da so znašali zaključki za tekoče razdobje, skupno z rezervo za ev. izvoz skupno 10% nad osnovnim planom t. j. predvidene dobave po pogodbah znašajo 5.000 t/dan, napram tonaži 4.500 t/dan, predvideni po osnovnem planu proizvodnje rudnika za II. tromesečje t. l., medtem ko mnogi premogovniki niso mogli zajeti s pogodbami z odjemalci niti celotne redne proizvodnje. V tem pogledu je nemotena proizvodnja osigurana pri nas s prodajo celotnih predvidenih količin. Omeniti pa moramo, da imamo tudi pri nas primere začasnih, ustavitve dobav, delnih stornov pogodb, ali znižanja pogodbene tonaže, kar so značilni pojavi za to letno sezono. Znano pa nam je na drugi strani, da smo tudi v mesecu aprilu dosegli nadplansko proizvodnjo in smo obratovali po sklepu upravnega odbora rudnika tudi ob nedeljah, kar bo v maju lahko odpadlo. Kakor smo v zimski sezoni forsirali proizvodnjo v svrhu kritja potreb nove termoelektrarne, tako smo lahko prepričani, da se bomo z isto tudi lahko spozumeli za dodatno tonažo dobav v II. tromesečju 1957, posebno, ker sami nimamo za to potrebnega deponijskega prostora za drobne vrste lignita.

— V preteklih razdobjih so odredbe o pogojih ob katerih lahko premogovniki prodajajo premog zelo ostro postavljale omejitve glede dopustnih zalog pri kupcih, kar odredba za II. tromesečje ne predvideva več. V isti je namreč prvič zaslediti določilo, da lahko potrošniki premoga sklenejo s premogovniki dobavne pogodbe za tiste količine premoga, ki jih potrebujejo za redno potrošnjo in za zaloge v tem razdobju, dalje, da potrošniki, ki ne obratujejo s polno kapaciteto lahko nabavijo premog, da si zagotovijo potrebne zaloge, ki jih bodo potrebovali pozneje. Direkcija za surovine si tudi ni zagotovila običajne operativne rezerve na rudnikih. Medtem je tudi izšlo navodilo, da se lahko dajejo potrošniški krediti za nakup goriva v času od 1. marca do 30. junija 1957, a čeki veljajo tri mesece od izstavitve, kar pa zaenkrat še ni oživelo prodaje na drobno v mestih, ker ni bilo potrebne propagande med potrošniki. Trgovska podjetja so se delno že prilagodila novi situaciji; nekatera so znižala maloprodajne cene, druga deponirala premog na svojih skladiščih za čas večjega navala potrošnikov ali pa so objavila brezplačno dostavo premoga konzumentom.

V kolikor bi želeli odgovoriti na vprašanje, katerega smo si zastavili prvotno, lahko ugotovimo, da je nastal zastoj v prodaji premoga prehodno pri nekaterih premogovnikih rjavega premoga, predvsem tam, kjer imajo premog slabše kvalitete in tistih, ki so lani neprijetno zvišali prodajne cene, dalje pri drobnih vrstah premoga in rudnikih, ki se doslej niso mogli uveljaviti na tržišču široke potrošnje. Izhodov v tem položaju je več: deponiranje na rudnikih, izvoz, kreditiranje pri prodaji v svrhu povečanja zalog pri odjemalcih, poleg znižanja prodajnih cen, katero že uveljavljajo nekatera podjetja. — Pri nas niso potrebni ti ukrepi, nasprotno, obdržati moramo proizvodnjo na sedanji višini, novo nastale okoliščine pa ponovno naglašajo potrebo pozornosti za dobro kvaliteto lignita. — Kako se je to obdržalo na našem rudniku?

Kako gre z analitično oceno delovnih mest

Iz dnevnega časopisja je mogoče izvedeti mnogo o temeljnih pripravah za izvršitev analitične ocene delovnih mest v vseh naših podjetjih in tudi marsikaj o problemih v zvezi s tem. Eden od glavnih problemov je pa nedvomno priprava in osvojitve nekega, nam in našim prilikam najbolj primernega ocenjevalnega sistema. Na podlagi večletne priprave centralnih zavodov za proučevanje produktivnosti dela je bil izdelan predlog celotnega ocenjevalnega sistema za vse vrste industrije in za vse zaposlene osebe. Na osnovi tega so bili izvršeni v izbranih podjetjih (med katerimi je tudi naš rudnik) poizkusni popisi in ocenitev karakterističnih delovnih mest, ki se sedaj proučujejo tako v republiških svetih za delo in po strokovnih združenjih, da bi se na podlagi dobljenih izkušenj lahko ocenjevalni sistem dokončno izdelal. Mi smo poskusno ocenili 17 delovnih mest, naknadno pa še izvršili opis in ocenitev 52 delovnih mest z namenom, da si pomagamo s tem samo pri razvrstitvi delovnih mest v tarifne postavke novega tarifnega pravilnika ne pa kakor je bilo dostikrat pogrešno tolmačeno, da bi gotove postavke že izračunali. Med tem smo se pa pripravili za izvršitev popisa vseh delovnih mest, ki mora biti v vseh podjetjih zaključen z mesecem junijem t. l. Centralna komisija podjetja je začela z delom na organizacijski strukturi podjetja v celoti, kakor tudi po oddelkih in že tu se je naletelo na marsikatero delovno mesto, ki ni imelo točno določenih delokrogov, obsega dela itd. Komisija je delala s posameznimi obratovodstvi predvsem posvetovalno in od razumevanja je bil odvisen tudi

rezultat dela. Moramo pa priznati, da je bilo tokrat tega še kar dovolj saj smo razen par kočljivih zadev zadovoljivo rešili skoro vsa vprašanja. Tako je bilo določenih v podjetju 264 delovnih mest različnih za popis in ocenjevanje. Popis je bil izvršen po vseh obratih in oddelkih po posebnih podkomisijah, ki so delo v roku opravile. Kakor se pa da zaključiti, je bilo delo po podkomisijah v pretežno vseh primerih prepuščeno samo enemu ali dveh članom podkomisije, ki so opise izvršili več ali manj sami, dostikrat zaradi pomanjkanja časa tudi precej na hitro in nepopolno. Centralna komisija bo pri pregledu vseh opisov delovnih mest take nepopolne opise zavrnila v ponovno izvršitev podkomisiji, saj je nemogoče te prepustiti k ocenjevanju. Za to delo imamo še dovolj časa do meseca junija, tako bo delo res lahko temeljito opravljeno.

Zeleti bi bilo le, da bi med tem časom dobili dokončno izdelani ocenjevalni sistem in, da bi takoj po izvršenem opisu pristopili k ocenjevanju. Tako bi si za izdelavo naslednjega tarifnega pravilnika pridobili dovolj objektivnega ocenjevalnega materiala in delo pri sestavi tarifnega pravilnika bi potekalo hitreje in brez nepotrebnih težav, ki so bile doslej običajne. Seveda pa isto na drugi strani zahteva še mnogo temeljitega in odgovornega dela pri kontroliranju opisanih delovnih mest in njih ocenjevanju. Sistem ocenjevanja, ki bo izbran, bomo pa morali prilagoditi specifičnim prilikam v rudarstvu tako, da bodo postavljeni pravilni odnosi med vsemi delovnimi mesti v podjetju.

Lepote naše domovine

Pogled na Kamniške planine

SVIM RADNIM KOLEKTIVIMA I POTROŠAČIMA NAŠEG UGLJA

ČESTITAJU 1. MAJ — PRAZNIK RADNOG NARODA

Rudnici lignita „KREKA“ U TUZLI

OB PRAZNIKU DELA ČESTITAJO VSEM ČLANOM KOLEKTIVA

DELAVSKI SVET

UPRAVNI ODBOR

SINDIKALNA ORGANIZACIJA

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZK

**Rudnika
lignita
Velenje**

VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITA OB PRAZNIKU DELA

**kolektiv
TERMoeLEKTRARNE
VELENJE**

Velenjskim rudarjem čestitajo za 1. MAJ

TRGOVSKA PODJETJETA S KURIVOM

Železničar | **Kuciva-
prodaja** | **KURIVO**
LJUBLJANA

**Uprava stanovanjske skupnosti
Velenje in Šoštanj**

VSI HIŠNI SVETI IN SVET
STANOVANJSKE SKUPNOSTI ČESTITAJO
DELOVNIM LJUDEM ZA PRAZNIK DELA

TRGOVSKO PODJETJE

„BAZEN“

S SVOJIMI POSLOVALNICAMI ČESTITA
VSEM DELOVNIM LJUDEM ZA
1. MAJ IN SE PRIPOROČA Z NIZKIMI
CENAMI IN SOLIDNO POSTREŽBO

VELENJSKIM RUDARJEM ČESTITA
ZA PRAZNIK DELA KOLEKTIV

**Rudnika
rjavega
premoga
KRMELJ**

VELENJSKIM RUDARJEM ČESTITA ZA 1. MAJ Z ŽELJO ZA ČIM VEČJE
USPEHE V IZGRADNJI SOCIALIZMA

kolektiv
STROJNE TOVARNE
TRBOVLJE

Za 1. maj čestita vsem delovnim ljudem,
posebno investitorjem

GRADIS
ŠOŠTANJ

Vsem delovnim ljudem, posebno velenjskim rudarjem, iskreno čestita za praznik dela

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

BETON
CELJE

OB PRAZNIKU DELA ČESTITA

Slikaštvo „DOM“
CELJE

in se priporoča s solidnimi in ceneniimi slikarskimi, pleskarskimi, črkoslikarskimi in dekorativnimi deli

ZA PRAZNIK DELA ČESTITA
DELOVNIM LJUDEM VELENJA

▲
KMETIJSKA ZADRUGA
VELENJE
▼

OB PRAZNIKU DELA ISKRENO ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM

TOVARNA USNJA
ŠOŠTANJ

VELENJSKIM RUDARJEM ČESTITA
ZA PRAZNIK DELA

„KURIVO“
CELJE

Za 1. maj čestita in se priporoča
s kvalitetnimi izdelki

TAPETNIŠTVO
ERHART
● **Velenje**

Vsem delovnim ljudem, posebno še poslovnim prijateljem ČESTITA ZA 1. MAJ

TOPLOVOD
Ljubljana

in se priporoča s svojimi montažnimi, instalaterskimi in projektantskimi
uslugami

VSEM VELENJČANOM IN OKOLIČANOM ČESTITA ZA PRAZNIK DELA
NAJVEČJA TRGOVSKA HIŠA NA ŠTAJERSKEM

LJUDSKI
MAGAZIN *Celje*

Cenjene potrošnike obveščamo, da bomo v bližnji bodočnosti odprli v novo-
zgrajenem trgovskem domu v Velenju novo, najsodobnejšo poslovalnico

VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO K PRAZNIKU DELA IN ŽELIMO
SE VEČJIH USPEHOV V IZGRADNJI SOCIALISTIČNE DOMOVINE

Železarna

Štore

UVOZNO IN TRGOVSKO PODJETJE

SLOVENIJA-AVTO
Ljubljana

ČESTITA K PRAZNIKU DELA

Uvoz — prodaja na veliko vseh vrst avtomobilov, motornih koles in koles,
nadomestnih delov, splošnega in električnega materiala, gradbenih strojev itd.

VSEM DELOVNIM LJUDEM, POSEBNO POSLOVNIM PRIJATELJEM,
ČESTITA OB PRAZNIKU DELA IN SE PRIPOROČA

AVTOKOMERC, Ljubljana

Vse vrste avtomobilov — motorna kolesa — gume — avtomobilski elektro-
material — nadomestni deli

KOLEKTIVU

RUDNIKA LIGNITA VELENJE ČESTITA
K PRAZNIKU DELA IN SE PRIPOROČA
KOLEKTIV

**Stavbno
mizarstvo**
LJUBLJANA

★

Velenjskim rudarjem čestita za 1. maj
in jim želi mnogo uspehov v izgradnji
socializma kolektiv

Tovarna
GLINICE IN
ALUMINIJA
Kidričevo

★

★

Za praznik dela iskreno čestita in se
priporoča

Rade
Končar
Zagreb

★

★

Velenjskim tovarišem čestita za praznik
dela in jim želi obilo uspehov v na-
daljnji izgradnji kolektiv

Rudnik
svinca in
topilnica
Mežica

★

★

Ob prvem maju — prazniku vseh de-
lovnih ljudi čestita kolektiv

TOVARNE
AVTOMOBILOV
Maribor

★

Vsem delovnim ljudem Velenja in okolice čestita za 1. maj

Uprava gospodarskih podjetij
VELENJE

z vsemi svojimi obrati

☆

VELENJSKIM RUDARJEM ISKRENO ČESTITA K PRAZNIKU DELA
IN JIM ŽELI SE VEČJIH USPEHOV V IZGRADNJI SOCIALIZMA

„Šuma“ - Zagreb

☆

Velenjskim rudarjem čestitajo za 1. maj

ravenski jeklarji

Velenjskim rudarjem čestitata k praz-
niku dela trgovski podjetji s kurivom

KURIVO * ŽELEZNIČAR
MARIBOR

VSEM DELOVNIM LJUDEM VELENJA, POSEBNO PA CENJ. STRANKAM,
 ČESTITA ZA PRAZNIK DELA IN SE PRIPOROČA S SVOJIMA POSLO-
 VALNICAMA V SAMSKEM DOMU IN TRŽNICI

kolektiv trgovskega podjetja
RUDAR

VELENJSKIM RUDARJEM ČESTITA ZA PRAZNIK DELA IN JIM ŽELI
 MNOGO PROIZVODNIH USPEHOV

„RUDAR“

Poduzeće za promet i uvoz
 rudarsko-tehničkog materijala
ZAGREB

OB PRAZNIKU DELA ČESTITA IN SE PRIPOROČA TRGOVSKO PODJETJE

„ŽELEZNINAR“
Celje

Stalno imamo na zalogi vse vrste železn. blaga za proizvodnjo, obrt in široko
 potrošnjo. — Se priporočamo!

K PRAZNIKU DELA ČESTITA

Intertans-
 mednarodni transport
Ljubljana

Z VSEMI SVOJIMI POSLOVALNICAMI

VSEM DELOVNIM LJUDEM ISKRENO ČESTITA K PRAZNIKU DELA

KOLEKTIV
TERMoeLEKTRARNE
ŠOŠTANJ

RUDARJEM IN VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO K 1. MAJU

KOLEKTIV TOVARNE GUMIJEVIH IZDELKOV
„Sava“ Kranj

Letos smo začeli s proizvodnjo visokokvalitetnih transportnih trakov, ki vam bodo odlično služili v borbi za večjo proizvodnjo in delovno storilnost

Ekonomska upravičenost zaslužkov v gospodarskih organizacijah

SISTEM NAGRAJEVANJA

Ni dvoma, da je sistem nagrajevanja eden izmed najtežjih in tudi najbolj občutljivih problemov v našem gospodarstvu, ker zavise od njegove najprimernejše in hkrati najustreznejše rešitve predvidevanja, ki jih stavlja pred gospodarske organizacije vsakoletni družbeni plani. Sistem nagrajevanja je namreč vrsta tistih prijemov, ki morejo dušiti ali pa dvigati ustvarjalno silo članov kolektiva. Po svoji vsebini in prostosti mora biti očividni, to se pravi takšen, ki zagotavlja, da bodo naloge družbenih planov v predvideni meri izpolnjene. Lotiti se in pravilno rešiti ta problem, je prav gotovo ena izmed prvih nalog gospodarskih organizacij.

V jeseni leta 1955 formulirane splošne smernice v naši gospodarski politiki so odprle novo obdobje gospodarskih prijemov, ki naj povedejo delovne ljudi Jugoslavije na pot postopnega boljšanja življenjske ravni. Naši družbeni plani in z zvezi z njimi izdani predpisi, zlasti pa razlage, navodila in napolitva vodilnih državnikov so nedvomno pokazala na probleme, ki jih morajo rešiti in obvladati naši kolektivi, ter tako ustvariti materialno osnovo temu novemu obdobju naše gospodarske politike.

STORILNOST DELA

Mem temi problemi je osrednji storilnost dela. Dvig delovne storilnosti je ključ, ki odpira dobo postopnega boljšanja življenjske ravni. Zato je prav gotovo osrednji problem našega gospodarstva, nosilci čim učinkovitejše in trajne rešitve tega problema pa naši kolektivi ne glede na gospodarsko panogo, v katero spadajo, in ne glede na kakršnekoli specifičnosti njihove dejavnosti.

MOŽNOSTI ZA DVIG STORILNOSTI

Možnosti za dvig delovne storilnosti so dane v slehernem kolektivu. Treba jih je načrtno zajeti, skrbno in metodično proučiti, nato pa ob sodelovanju celotnega kolektiva izdelati podroben program žive in vztrajne borbe za večanje storilnosti, to borbo budno spremljati in jo vedno znova netiti z ukrepi, ki morajo, če so pravilni in dobro premišljeni, nujno roditi pozitivne rezultate. To pa še ni dovolj. Nasprotno! Prvi pozitivni rezultati nam potrjujejo, da smo to borbo pravilno fundirali in usmerili, da jo moramo vztrajno nadaljevati, poglobljati, razširjati in utrjevati. Prvim pozitivnim rezultatom sledijo drugi in borba prehaja v fazo, v kateri odkrivajo doseženi rezultati sami nadaljnje možnosti za še učinkovitejšo gospodarske in stimulativne prijeme kot doslej. To pomeni, da možnosti niso omejene. Nasprotno, odkrivajo se same in povzročajo nove pobude, ki jih moramo čim hitreje in kar najbolj smotrno uresničevati. Rezultati so neizbežni in v kolektivu vedno bolj zaznavni.

ZGREŠENI UGOVORI

Nekateri kolektivi še žal kaj radi dokazujejo, da so notranje lastne možnosti za večanje storilnosti dokaj omejene ali pa jih sploh ni. To je zgrešeno in za napredek kolektiva usodno. Je pa tudi dokaz, da vodstvo takih kolektivov ne dojema teženj in naporov naše gospodarske politike, v kolektivu samem pa povzroča negotovanje in dvome v pravilnost naše poti.

Posledice takih nezdravih in nepravilnih razmer se nujno odražajo — v zasluzkih, v njihovi politiki nagrajevanja in stimuliranja vobče.

MERILLO ALI OCENA ZASLUŽKOV

Ob takem stanju, ki je sicer in mora biti le predhodnega značaja, tudi ne more biti merilo ali ocena zaslužkov enotna, temveč nujno različna, to se pravi odvisna od dokumentarno prikazanih učinkov dela, ki so rezultat sistematične borbe za večanje delovne storilnosti. Le učinek dela more biti merilo za oceno, če so zaslužki družbeno upravičeni ali ne.

UČINEK DELA KOT BORBENO SREDSTVO

Učinek dela je objektivno merilo, ker je plod živega dela, smotrne organizacije dela, skrbnega in štedljivega ravnanja z materialom, stroji in strojnimi napravami, izločanja nedisciplinirane delovne sile, razvijanja pravilnih medsebojnih odnosov, iskanja novih in sodobnih metod dela, akordiranja, premiranja ter končno tudi prevzgoje človeka samega, ki je realizator teh učinkov. Prav zaradi tega ne more to merilo stajati kolektivov v neenakopravni položaj, kar kaj radi in pogosto dokazujejo tisti kolektivi, ki trdijo, da se ne morejo lotiti borbe za večanje delovne storilnosti zaradi svojih posebnih specifičnih prilik.

Če in v kolikor prištevajo v te svoje »specifične prilike« nedisciplino, razpisanost v materialu, konservativnost, lagodnost, nezanimanje za uvajanje sodobnih metod dela itd., je sicer to njihovo dokazovanje razumljivo, vendar pa družbeno škodljivo.

V takih kolektivih še vedno prevladuje težnja, da je oblikovanje plačilnega fonda še vedno čista administrativna zadeva, ne pa plod skrbnega proučevanja prijemov, ki naj kolektiv z ozirom na možnost nagrajevanja zainteresirajo za večanje storilnosti dela. Proti temu se moramo odločno boriti, tako dokazovanje ostro zavrniti in take kolektive postaviti pred dejstvo: učinek dela je in mora biti sredstvo, ki naj vodi kolektive v borbo za večanje storilnosti, ki naj uveljavlja vlogo živega dela v proizvodnem procesu in razdelitvi skupnega dohodka ter krepi vlogo delavskih svetov in komun v našem družbenem razvoju.

DOSEDANJI PLAČNI SISTEMI

Ni dvoma, da so dosedanja plačni sistemi imeli gotove pomanjkljivosti, ki so upravičeno povzročali kritiko v naših kolektivih. Tudi velenjski rudniški kolektiv ni šel mimo teh, temveč jih je vestno analiziral in iskal v svoji tarifni politiki prijeme, ki bi omogočili v kolektivu takšen sistem nagrajevanja, ki bo nujno dvignil rudniške učinke. Ta cilj so zasledovali številni sestanki, analize, zasedanja, konference, tečaji in sejanje vseh tistih problemov, ki naj bi jih rešili za doseg tega cilja, z njimi pa ustvarili materialno bazo za stimulacijo kolektiva v borbi za večanje storilnosti dela. Nobeno področje ni ostalo nezapaženo. Kolektivni akordi in norme, ki so pogosto služile kot zavetje lenuhom na škodo marljivim, so se dokaj približali individualnemu akordu ali normi. Lenuhi in simulantni so se izločili sami, akordanti pa krepko prišli za delo. Gospodar čela je postal ocenjevalec posameznikov v njegovi skupini. Za nadzor se je uvedla stimulativna individualna premija, ki je kaj kmalu pokazala ugodne rezultate.

Reorganizacija akordnega sistema je pokazala nove možnosti za dvig storilnosti, prav tako organizacija dela v jami in zunaj, vzgoja nove delovne sile, sistematično znižanje zastojev v proizvodnji, čim vestnejše izkoriščanje vgrajene mehanizacije, borba za znižanje bolniškega staleža, obratnih nezgod, dosledna zaostritev delovne discipline. Skratka, vse zdrave sile rudnika so bile mobilizirane za odpravo najrazličnejših pomanjkljivosti ali ovir, ki so mogle kakorkoli hromiti to borbo.

REZULTATI

Trda in težka je bila ta borba, vendar kljub temu vedno dosledna in vztrajna. Rezultati niso izostali. Rudniški učinek je rasel in pokazal, da so pravilni podzvzeti ukrepi. Gibanje rudniškega učinka kaže naslednja tabela:

PREGLAD GIBANJA RUDNIŠKEGA UČINKA NA DNINO/MOŽA

Leto	Leto od VIII. 1956—III. 1957			
1955	1956	VIII/56	IX/56	X/56
2425	2655	2635	2520	2776
XI/56	XII/56	I/57	II/57	III/57
3096	3344	3277	3184	3330

Iz tabele je razvidno, da je rast rudniškega učinka konstantna, nesunkovita. To pomeni, da je rast učinka rezultat predhodne sistematične priprave.

Vzporednost in tudi odvisnost doseženih povprečnih zaslužkov v istem razdobju potrjuje tabelarni prikaz povprečnih zaslužkov, ki znašajo:

V borbi za smotrno ureditev zdravstvene službe v podjetjih moramo ustvariti najprej potrebne pogoje, da bi mogli nuditi res bolanim polno zdravniško nego. Predvsem je treba zdravnika rešiti vseh simulantov in izkoriščevalcev zdravstvenega zavarovanja. Poleg tega je treba ustvariti pogoje, da osvobodimo zdravnika sleherne materialne odvisnosti od bolnikov samih. To pomeni praktično, da moramo dosledno izvrševati vse ukrepe, ki gredo za tem, da bodo deležni zdravniške nege in zdravljenja le res bolni člani kolektiva, kakor tudi ukrepe, s katerimi bomo primerno stimulirali zdravniški kader v obratnih ambulantah. Sele takrat bo zavladala živahna borba v naših ambulantah za zmanjšanje števila neopravičeno bolnih. Učinek stimuliranja je namreč nujno naslednji: stalež zdravih se poveča, ker je zdravnik nagrajen za takšno večanje, stalež bolnih pa pade, ker zdravnik ni zainteresiran na številu izvršenih pregledov kot doslej in res bolanim članom kolektiva more posvečati več časa za nego in zdravljenje.

Takšna rešitev tega vprašanja je bistveno važna, če hočemo tudi na tem področju doseči rezultate, ki bodo doprinesli svoj delež v naših naporih za povečanje delovne storilnosti. Zato je velenjski rudnik uveden s 1. marcem 1957 premiranje obratnega zdravnika. Izhodišče premiranja je stalež bolnih v lanskoletnem povprečju, ki je znašal 6,8%. Čim doseže zdravnik povečani sta-

Omogočimo zares bolnim vso zdravniško nego

lež zdravih ljudi, se premija izplača. Premija je linearna, ima hiter vzpon in raste od 0—45.000 din mesečno. To skrajno višino doseže zdravnik pri okrajnem povprečju bolnih.

Ta sistem premiranja je pokazal že v prvem mesecu veljavnosti rezultate, ki govore za polno upravičenost takšnega sistema. V dokaz navajamo rezultate, dosežene v mesecu marcu in primerjane s prejšnjimi meseci:

Mesečni povpreček	Bolniške dneve			Indeks
	skupno	do 6 dni	nad 6 dni	
za l. 1956	3.542	1.730	1.812	100
marec 1956	4.307	2.203	2.104	120,5
januar 1957	4.087	1.791	2.296	115
februar 1957	4.367	1.760	2.607	123
marec 1957	3.420	1.442	1.978	96

Za to večanje povprečnih zaslužkov najdemo polno ekonomsko upravičenost v tabeli o gibanju stroškov polne lastne cene in doseženega finančnega rezultata.

Gibanje stroškov PLC in doseganje finančnega rezultata

Stroškovna vrsta	Leto 1955 na t		Leto 1956 na t		I/57 na t		II/57 na t		III/57 na t	
	Jamski les	114,30		121,24		103,99		110,8		103,84
Razstrelj.	60,14		52,71		54,80		53,03		56,53	
Ostali material	142,84		139,24		189,16		136,08		162,26	
Elektr. tok	49,27		56,98		63,28		66,—		59,85	
Para	24,76		14,73		4,06		4,54		3,97	
Ostali stroški	14,92		20,13		13,70		18,82		16,15	
Druž. obveze	20,14		22,39		11,34		13,06		12,31	
Plače del.	234,96		223,76		214,52		204,26		200,62	
Plače nameščencev	22,57		20,99		17,82		19,34		19,14	
Soc. zav.	110,73		97,92		88,49		84,98		83,52	
10% stan. fond			23,91		23,21		22,40		21,98	
Amortiz.	266,63		286,48		306,70		328,24		290,38	
Obresti na osn. sred.	124,31		72,63		38,91		44,36		41,56	
PLC	1.185,57		1.153,11		1.129,76		1.105,95		1.072,11	

Podatki iz te tabele dokazujejo, da povečanje absolutnega zneska plač ne povzroča povečane obremenitve plač na tono premoaga, temveč, da ta obremenitev pada in to pri skoraj istem številu zaposlenih oseb. To pomeni, da so ti rezultati plod načrtnega večanja storilnosti dela, hkrati pa tudi absolutno opravičilo povečanih zaslužkov.

Prav isto nam potrjuje v tem razdobju doseženi rezultat dobička in bruto produkta. Pove nam: skoraj pri istem številu zaposlenih poraste dobiček v primerjavi z letom 1955 od 805 milijonov na 1 milijardo 47 milijonov v letu 1956, to se pravi, za 242 milijonov, dočim so plače porasle za 28 milijonov dinarjev. Zaključek je zelo zanimiv.

Pri konstantnem večanju storilnosti, ki jo stalno povzroča že sistem stimuliranja sam, je rast zaslužkov sorazmerno majhen, dočim je krivulja rasti dobička tako strma, da je družbeni ekonomski efekt tega procesa več kot očividni in upravičenost doseženih zasluž-

kov več kot upravičena. To pomeni hkrati, da večanje zaslužkov v takih pogojih zgubi sleherni nevarnostni tonje za današnjo stopnjo gospodarske stabilnosti, temveč je lahko le nova pobuda za napredek našega gospodarstva. To pa je važno in odločilno, zlasti za pravilno izvajanje novega načina delitve družbenega dohodka, ki je bil ravnokar sprejet.

Takšna nevarnost utegne postati le, če vodstvo podjetja le za razmeroma kratko dobo popusti v budnosti pri izvajanju ukrepov, ki jih je izdalo za večanje storilnosti dela. To nazorno kažejo podatki za mesec februar: padel je učinek in z njim tudi povpreček plač. Nenehna kontrola, vsakodnevna analiza je neobhodno potrebna. Ničesar ne smeš zanemariti, vsak še tako neznamenit ukrep mora stalno spremljati in mu posvečati pozornost. Sleherna popustljivost ima neizbežne posledice na učinek in na zaslužek, to se pravi na tisti činiatelj, ki je porok za večjo storilnost.

PODATKI O PLAČAH

	Avugust	September	Oktober	November	December	Januar	Februar	Marec
	1956							
Plače delavcev	26,941.939	25,784.663	28,226.309	30,161.510	34,951.067	33,522.167	29,763.183	31,920
Plače nameščencev	2,585.887	2,501.931	2,554.387	2,628.161	3,207.027	2,914.827	2,791.174	2,950
Plače vajencev	—	—	—	—	—	—	—	—
Drugi izdatki	220.559	199.085	146.544	79.576	109.304	81.864	204.328	143
Premije	1,382.269	751.363	1,492.919	2,021.746	2,447.222	2,597.928	1,985.625	2,163
Plače iz dobička deputat	801.277	1,207.627	1,682.942	2,412.294	2,943.270	1,436.257	456.153	946
Nadplanska proizvod.	—	—	—	10,499.886	13,177.398	11,944.055	8,167.363	9,391
Skupaj	31,931.931	30,444.669	34,103.101	47,803.173	56,835.288	52,497.098	43,367.826	47,513
Povprečno število zaposlenih	2.097	2.140	2.112	2.091	2.072	2.091	2.128	2.027
Povprečno izplačilo na 1 zaposlenega	15.277	14.226	16.147	22.861	27.430	25.106	20.379	23.440

Tabela kaže znaten padec števila bolnih v mesecu marcu 1957. V primerjavi z istim mesecem v preteklem letu znaša padec 887 dni ali za 29,9%, z mesecem februarjem 1957 pa 947 dni ali 27,8%, to se pravi, da znaša povprečno znižanje staleža bolnih 26%. Važno je pri tem poudariti, da je bil stalež rudnika v obeh mesecih, ki smo ju vzeli za primerjavo v zgornji tabeli in v katerih ni bilo nobenih epidemičnih pojavov, približno enak, tako da moramo nujno smatrati to znižanje kot očividni uspeh borbe za zvišanje zdravih. Od kod ta uspeh? V izvajanju ukrepov, najprej zdravniško pomoč, nego in zdravljenje le tisti, ki je res bolan in zdravljenja potreben, ne pa tudi tisti, ki hočejo izkoristiti pravice iz zdravstvenega zavarovanja v svoje osebne koristi bodisi za delo na polju, za odpočitek po v gostilni prečuti noči ali pa za kakršnekoli druge usluge tretjim osebam. Vsi takšni in podobni primeri so doslej večali število zdravniških storitev in »pomagali« doseči planirane storitve. Temu je sedaj izbito dno. Zdravniku ni treba pri svojem strokovnem delu več upoštevati finančno plat obratne ambulante, njegovi prejemki niso več ogroženi, delomržeži, pijanci in pretepači ter rudarji pol-kmetje — samci, ki stanujejo pri kmetih, ne poskušajo več »svoje sreče« v obratni ambulanti.

Podzvzeti ukrepi so bili torej učinkoviti. V enem samem mesecu so dali 947 dni več, to se pravi za 3160 ton premoaga več, če vzamemo za osnovo sedanjo rudniško storitev 3,33 ton na dno. Skratka, proizvodnja smo povečali za 2,1%.

To povečanje proizvodnje je seveda povečalo finančni uspeh rudnika. To nam zgovorno pričajo tele knjigovodstvene ugotovitve:

Izdatki za 7-dnevno hranirino so nižji za 210.000 din. Bruto dobiček se je povečal za 2,362.450 din.

Prav tako se je povečal izredni dobiček za 1,538.260 din, ker so se zmanjšali fiksni stroški ob povečani proizvodnji za 2,1%, kar znaša pri vsaki toni premoaga 10,22 din.

Zmanjšali so se tudi izdatki soc. zavarovanja iz naslova hranarine za din 309.400.—

Vidimo, da znaša skupni finančni uspeh te borbe že v 1 samem mesecu 4,410.610 din. K temu znesku pa moramo še prišteti dodatni prispevek za soc. zavarovanje, ki ga plačuje naš rudnik in ki znaša v mesecu marcu 1 milijon 241.000 din.

Ta dodatni soc. prispevek bo seveda znatno odn. uknjen v prihodnjem letu, tako, da smemo upravičeno prišteti tudi ta znesek. Na ta način dobimo kaj čedno vsoto 5,651.610 din. To so direktni prihranki, ugotovljeni s podatki v podjetju. So pa še drugi, ki jih trpi zavod za soc. zavarovanje. So to stroški prevoza, stroški za izvršene prekomerne zdravniške storitve, kakor tudi stroški za izdana zdravila, ki jih »navidezni bolniki« sicer dvignejo v lekarni, ne pa tudi uporabljajo, temveč jih kratkoma mečejo celo v stranišča, kakor je povedal zdravnik sam na sestanku zbora volivcev, dne 25. marca 1957. Tako početje mora odločno obsojati vsak pošten državljan!

Toda vse to še ni najvažnejše. Najvažnejši rezultat akcije moramo videti v tem, da je rudnik zdravniško časovno sprostil. »Navidezni bolniki« so mu vzeli precej dragocenega časa, ki ga bi bil mogel sicer posvetiti res bolnim članom kolektiva. Tega pa doslej ni mogel. Zato bodo res bolni člani kolektiva odselej deležni večje in skrbnejše zdravniške nege. To pa pomeni, da smemo upravičeno pričakovati, da se bo časoma znatno popravilo zdravstveno stanje v kolektivu. In ravno to je glavno, to je cilj naše borbe za večanje staleža zdravih.

K. V.

ZA TE »OBJEKTE« NI VEČ PROSTORA V NAŠEM NASELJU

Dan za dnem neutrudljivo delamo, da bi čimprej končali z olepšanjem našega naselja, z našimi parki in nasadi, s čimer bo Velenje postalo mesto sonca in cvetja. Sredi naselja, med novimi bloki in nasadi, v neposredni bližini tržnice in mesnice, pa kvarita harmonično estetsko celoto star kozolec in svinjak, last posestnika Bizjak Ivana.

Toda ne le to! Bizjakov svinjak je tudi leglo podgan, ki so se že začele širiti po sosednjih blokih, in rojev muh, ki posebno v poletnih mesecih predstavljajo pravo nadlego, pa tudi nenehno nevarnost za prenašanje in razširjenje nalezljivih bolezni.

Upamo, da bodo pristojni organi ukrenili vse potrebno za odstranitev obeh »objektov« iz našega naselja.

PRAVILNIK

o obvoznem nošenju zaščitnih sredstev na delu

Na podlagi toč. 14 čl. 28 Pravil podjetja Rudnika lignita Velenje, z dne 29. VII. 1954 predpisuje upravni odbor Rudnika lignita Velenje

PRAVILNIK

o obvoznem nošenju standardnih zaščitnih sredstev na delu:

I. Splošne določbe

1. člen

V standardna zaščitna sredstva spadajo:

1. Usnjena kapa
2. Usnjene rokavice
3. Golenice
4. Mrežasta očala
5. AGA očala
6. Usnjene rokavice 1—4
7. Ščitniki dlani
8. Usnjen predpasnik
9. Ščitnik oči za varilce
10. Dežni plašči
11. Nepremočljiva obleka
12. Kosmat površnik
13. File škornje
14. Ribiški škornji
15. Rokavice za varilce
16. Azbest rokavice
17. Gumi škornji
18. Gumi rokavice
19. Usnjene kožuhovinate rokavice
20. Svinčeni predpasniki.

2. člen

Standardna zaščitna sredstva so last rudnika. Nabavo vrši rudnik po svoji materialni upravi. Nabavni stroški bremenijo materialne stroške rudnika.

3. člen

Nošenje standardnih zašč. sredstev iz čl. 1 tega pravilnika je obvezno.

Delavec ali uslužbenec sme uporabljati standardna zaščitna sredstva le na delu in na tistem delovnem mestu, za katero je predpisano nošenje tega ali drugega zaščitnega sredstva.

4. člen

Izven obrata ali dela je nošenje zaščitnih sredstev prepovedano.

Koristnik standardnih zaščitnih sredstev mora prejeta zaščitna sredstva s skrbjo rednega gospodarja čuvati in negovati na lastne stroške.

V kolikor jih zaradi očitne malomarnosti pred iztekom življenjske dobe, določene za posamezna zaščitna sredstva po določilih tega pravilnika uniči ali izgubi, bremenijo nabavni stroški koristnika v višini, ki jo določi disciplinski organ rudnika.

Zaradi nezgode ali nesreče na delu ali drugih od koristnika neodvisnih dogodkov se poškodovana standardna zašč. sredstva razknjižijo, koristnik pa se razbremeni.

5. člen

Ob prenehanju delovnega razmerja je koristnik zaščitnih sredstev dolžan vrniti rudniku prejeta zašč. sredstva v stanju, ki odgovarja dotakratni uporabi, ker se sicer obremenjuje za odgovarjajoče stroške.

II. Uporaba standardnih zaščitnih sredstev.

6. člen

Zaščitne rokavice s petimi prsti se mora uporabljati na delovnih mestih, na katerih je potrebno delovanje in prijemanje z vsemi prsti.

Taka delovna mesta so:

1. na odkopu;
2. na pripravi;
3. na vzdržbi;

PREKLIC

Podpisana Stropnik Fanika, zasebnica, Pesje, baraka 41, preključujem in obžalujem žalitve, ki sem jih napisala v pismu meznemu oddelku RLV.

Prižadetim se zahvaljujem, da so odstopili od sodnega pregona.

Fani Stropnik,
Pesje, baraka 41

PREKLIC

Izplačilne kartončke razveljavljata in preključujeta:
Pirc Rudolf, št. 1307;
Camlek Karel, št. 157.
Deputatno nakaznico razveljavlja in preključuje:
Jovan Franc, št. 571.

JAVNA ZAHVALA

Upravi Rudnika lignita Velenje, kolektivni mehanični delavnice RLV in sindikalni podružnici RLV se zahvaljujem za izdatno denarno pomoč, ki sem je bila deležna po smrti prerano umrlega moža Rednaka Franca.

Vdova Rednaka Marija,
Šoštanj, Heroja Rozmana 5

OGLAS

Ugodno prodam zazidalne parcele z velikostjo po 1000 m² in njivo (1 ha) ob železniški progi med Pesjem in Velenjem.

Informacije pri uredniku Velenjskega rudarja.

Zivljenjska doba stand. zašč. sredstev

17. člen

Zivljenjska doba za posamezna stand. zašč. sredstva navedena v 1. čl. tega pravilnika znaša:

1. Rokavice, če se uporabljajo pri delih z jekleno podgrado 2—3 mesece, sicer pa 3—4 mesece;
2. usnjena kapa — 3 leta;
3. golenice — 2 leti;
4. mrežasta očala — 1 leto;
5. AGA očala — 1 leto, vendar se lahko stekla, če se razbijajo po nesreči menjajo;
6. usnjene rokavice — 4 mesece;
7. ščitniki dlani — 2 meseca;
8. gumi škornji — v jami 8 mesecev, zunaj 1 leto;
9. usnjeni predpasniki — 1 leto;
10. svinčeni predpasniki — 2 leti;
11. ščitniki za oči za varilce — 6 mesecev;
12. nepremočljive obleke — 6 mesecev;
13. dežni plašči — 1 leto;
14. kožnati površniki in file škornji — 4 zimski dobe;
15. ribiški škornji — 3 leta;
16. rokavice za varilce — 6 mesecev;
17. azbest rokavice — 3 mesece;
18. gumi rokavice — 3 mesece;
19. kožuhovinate rokavice — 2 zimski dobi.

IV. Dodelitev stand. zašč. sredstev

18. člen

Vsa zaščitna sredstva se delijo posameznim obratom iz skladišča zašč. sredstev.

Posamezni obrati ne morejo dvigniti zašč. sredstev iz skladišča materialne uprave. Obrati lahko dvignejo le ona zaščitna sredstva v skladišču zašč. sredstev, katera so planirana za dotični obrat, le v izjemnem primeru lahko po odobritvi HTZ komisije nabavi obrat tudi kakšno zašč. sredstvo, ki v planu niso predvidena.

Posamezni obrati morajo pri izdajanju zašč. sredstev voditi točno evidenco in izdajati materiale na ona delovna mesta, katera so zajeta v tem pravilniku. Točno se je pridržavati življenjske dobe posameznega artikla.

Za nabavo skrbi materialna uprava v sporazumu z uslužbenecem HTZ, točno po predvidenem planu za celotno podjetje.

Zamenjava zaščitnih sredstev se bo izdala samo na podlagi dotrajanih — neuporabnih artiklov.

V. Končne določbe

19. člen

Prestopki iz tega pravilnika se preganjajo in kaznujejo kot disciplinski prestopki na predlog varnostnega tehnika.

20. člen

Ta pravilnik velja od dneva objave v časopisu »Rudar«.

Predsednik DS:
(Mravljak Hubert)

Predsednik UO:
(Greibenšek Ciril)

30. aprila in 1. maja ob 15. uri vsi na stadion! Pokalni nogometni turnir. — Dogodek leta: ... Nogometno srečanje med strelci in gospodarji čel.

MIRA KLANČNIK:

SPOMIN ...

Bilo je 4. avgusta zvečer. Vsa družina je bila zbrana okoli mize v kuhinji. Oče in mati sta bila resna. Njuna obraza sta se mi zdela ta večer nekam mračna — tuja. Iz njunih oči ni sijala radost, na ustnicah jima ni igral tisti nam vsem znani nasmeh. Zdelo se mi je, da je vse veselje, ki je poprej vladalo v njunih srcih zavito v temno kopreno zaplavalo nekam daleč, daleč v mesečno noč ...

Vsi smo bili tihi. Naši pogledi so bili uprti v staro javorjevo mizo. Ko sem pogledala mater, sem videla, da se njene oči iskrijo kot svetel diamant ... Vpračujoče sem jo pogledala. Ko je opazila moj pogled je za bežen hip narahlo zaprla oči. In tedaj se je od njih odtrgal tisti lep biser in padel na mizo. Ta svetla stvar ni bila ne biser ne diamant temveč grenka solza. »Mati«, sem drhte šepnila. Komaj sem zadrževala jok. Srce se mi je krčilo od bolečine. Najraje bi bila na glas zajokala, čeprav nisem vedela zakaj. V kuhinji med temi mračnimi obrazi nisem mogla več vzdržati. Hitro sem vstala ter odšla v sobo. Tam sem se, ne da bi prižgala luč, vrgla na posteljo in krčevito zajokala ... Mesečina, ki je prodirala skozi okno me je rahlo božala s svojo medlo svetlobo.

Ko sem nehala jokati, sem se zazrla v luno, ki je plavala po sinjem nebu. Ta, lepa svetla obla se mi je zdela kot majhna ladja, ki plove sredi noči po širnem morju ...

Čez čas sem zaspala. V sobi ni bilo slišati drugega, kot enakomerno tiktanje stare stenske ure ...

Nisem še dolgo spala in že se mi je začelo sanjati nekaj strašnega. V snu

sem videla grdo prikazen. Bila je zelo velika. Koščeno telo je imela zavito v črno, njej mnogo preveliko haljo. Ta gnusna prikazen se mi je vedno bolj bližala. Že je stegnila svojo roko, ki je podobna ptičjim krempljem — le da je bila večja in mnogo grša — proti meni. V strašni grozi sem glasno zakričala. »Kaj ti je, otrok dragi!«, je s preplašenim, toplim glasom dejala mati. »Mama, mama,« sem šepnila polglasno. Mati se je nagnila nadme, me z roko čisto rahlo pogladila po laseh ter mi obrisala znojno čelo. »Kaj se ti je sanjalo?«, me je vprašala čez čas. »Mati, videla sem prav takšno pošast, kot je bila tista, ki je v taborišču umorila mojo teto«, sem ji povedala.

Mati mi je prejšnji dan rekla, da bo jutri preteklo že 14 let od taktat, ko so odpeljali njeno sestro Marijo v koncentracijsko taborišče v Auschwitz.

Ko sem jo prosila naj mi pove, kaj je storila, da so jo odvedli, je začela s tresočim se glasom pripovedovati. Rekla je, da so teto Marijo odpeljali zato, ker je ljubila slovenski narod in, ker je pomagala lačnim, prezeblim in na smrt utrujenim partizanom. Teto Marijo so nekega dne odpeljali kruti fašisti v tujino — tako je dejala mati — in se ni več vrnila. »Teta Marija je res mnogo pretrpela«, je z jokavim glasom, ki je podhrteval kot struna, dejala mati: »Živo so po dolgem mučenju sežgali.« Več ni mogla povedati, kajti, ko je skončala zadnji stavek, je bruhnila v krčevit jok.

Ta večer sem vprašala mater: »Mama, zakaj si danes tako žalostna, zakaj jočeš? Mar ne veš, kako mi je hudo, če te vidim jokati?« Mati mi je rekla da ji je danes, ko je minulo 14 let odkar ni

Kdaj zavarovanec ne pridobi oziroma izgubi pravico do nadomestila plače med boleznijo

Večkrat se zgodi, da zavarovanec, ki je na bolniškem dopustu, zgubi pravico do nadomestila plače za čas boleznijo. To se lahko zgodi v več primerih. Da nam bo zadeva nekoliko jasnejša, si oglejmo kako je to urejeno v naših pozitivnih pravnih predpisih.

Zakon o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev (Ur. list FLRJ št. 51/54) urejuje to materijo v 37. členu kot sledi:

1. Zavarovanec izgubi pravico do nadomestila plače, če je bolezen zaradi katere je začasno nezmožen za delo, posledica kaznivega dejanja, za katero je pravomočno obsojen.

Vrsta kaznivega dejanja in vrsta kazni tu ne igra vloge. Začasna nezmožnost za delo zaradi posledice kaznivega dejanja nastopa najbolj pogosto pri kaznivih dejanjih, kot so pretepi, pri soferjih ob prometnih nesrečah, pri tatvinah in ropih.

Zavarovanec mora biti obsojen, sodba sodišča pa mora biti že pravomočna, šele potem izgubi zavarovanec pravico do nadomestila plače. Zato se mora zavarovancu v času trajanja kazenskega postopka vse do pravomočnosti sodbe izplačati nadomestilo plače. Kadar je storil zavarovanec kaznivo dejanje pri delu in se pri tem poškodoval, na primer delavec, ki je hotel poškodovati stroj, gre zavarovanec do pravomočnosti sodbe nadomestilo plače med boleznijo v višini polne osnovne za nadomestilo. Zavod za socialno zavarovanje ima v takih primerih pravico le preiskovati ali je začasna nezmožnost posledica nesreče pri delu oziroma če sploh gre za nesrečo pri delu.

V večini primerov bo sodba postala pravomočna šele potem, ko je zavarovanec že ozdravel ali pa dobival nadomestilo za plačo za daljšo dobo. V takem primeru ima zavod za socialno zavarovanje pravico zahtevati odškodnino od zavarovanca, ki je bil s pravomočno sodbo sodišča spoznan za krivega. V znesek odškodnine je treba šteti celotno izplačano nadomestilo plače, razen tega pa tudi stroške ambulantnega ali bolniškega zdravljenja, prevozov, zdravil in drugih pripomočkov.

2. Drug primer imamo, ko si zavarovanec nalašč povzroči nezmožnost za delo iz razloga, da bi koristil pravice iz zdravstvenega zavarovanja. Tu so najpogostejše samoposkodbice z namenom, da bi zavarovanec nekaj časa ostal doma in prejemal nadomestilo plače. Zavodi za socialno zavarovanje ugotavljajo, če je podan tak dejanski stan in izdajajo odločbe. Zoper tako odločbo ima zavarovanec pravico pritožbe.

Ni pa dopustno odrekati nadomestila plače med boleznijo, ki je posledica zavarovančeve malomarnosti ali posledica neuporabljanja zaščitnih sredstev ali neupoštevanja higiensko-tehničnih predpisov pri delu. V takem primeru je treba zavarovancu ne glede na malomarnost, odmeriti nadomestilo plače v višini polne osnovne za nadomestilo. Mora pa takšno zavarovančevu zadržanje pomeniti prekršek, ki se po Zakonu o zdravstvenem zavarovanju kaznuje z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev.

3. Zavarovanec nima pravice do nadomestila plače v primeru, ko namenoma preprečuje ozdravljenje oziroma usposobitev za delo. Za namerno preprečevanje ozdravljenja oziroma usposobitve za delo štejejo zlasti primere, ko se zavarovanec namenoma ne ravna po navodilih zdravnika. Predvsem, če moče jemati predpisanih zdravil, hodi in dela ko mu je odredeno počivanje ali ležanje in podobno. Da zavarovanec s svojim zadržanjem preprečuje zdravljenje, mora ugotoviti zdravnik oziroma pristojni zdravstveni organ. Samo oni lahko izjavijo, ali je bil zavarovanec poučen, kako se mora držati med zdravljenjem, da bo moglo biti uspešno. To je izključna pristojnost zdravstvenih organov, tudi ti pa morajo ocenjevati, ali gre samo za golo kršitev bolniškega reda, ali pa je zavarovanec s svojim zadržanjem zares preprečeval oziroma zavlačeval ozdravljenje.

Tudi v tem primeru lahko gre za prekršek, za katerega se storilca kaznuje od 10.000 dinarjev denarne kazni.

4. Pravico do nadomestila plače med boleznijo ne pridobi zavarovanec oziroma izgubi, če se brez opravičila ne odzove vabilu na določen zdravniški pregled.

več tete, stopila pred oči tista grozna slika, ki jo je videla tisti dan, ko so odpeljali teto. Ta večer je obujala spomine iz svoje mladosti, ki jo je preživevala skupaj z Marijo.

Ko mi je vse to povedala, sem utihnila. Mati je vzela mojo drobno, znojno roko v svojo hrapavo, od dela razorano dlan. Njena bližina mi je v hipu postala prijetna. Zazrla sem se v njene od solza mokre oči.

Medlo se mi je nasmehnila in z nasmehom na ustih, ki je polagoma odmiral, sem zaspala ...

ški pregled. Da se lahko ugotovi dejansko zdravstveno stanje zavarovanca, so večkrat potrebni razni specialni zdravniški ali komisijski pregledi. Če bi se zavarovanec ne odzval vabilu na takšen pregled, brez opravičenega razloga, se smatra, da namenoma preprečuje ozdravljenje ali usposobitev za delo in mu je zaradi tega odreči pravico do nadomestila plače, dokler se ne odzove vabilu.

V vseh navedenih primerih izgubi zavarovanec pravico do nadomestila plače od trenutka, ko se ugotovijo omejenjena dejanja. Izguba pravice pa traja vse dotlej, dokler ne ugotovi pristojni zdravnik, da so prenehale škodljive posledice teh dejanj. To splošno načelo pa je seveda treba pri vsakem izmed zgoraj naštetih štirih primerov konkretno uporabiti. Tako bo v prvem primeru zavarovanec izgubil pravico do ugotovitev, dalje, da je bil obsojen s pravomočno sodbo sodišča, pridobil pa pravico do nadomestila med tem obolenem ne bo več. Podobno je tudi v drugem primeru, ko si je zavarovanec nalašč povzročil nezmožnost za delo z namenom, da bi imel pravice socialnega zavarovanja. Pravec zgubi s trenutkom, ko je bilo tako stanje ugotovljeno. V tretjem primeru bo zavarovanec izgubil pravico od trenutka, ko se ugotovi, da namenoma preprečuje ozdravljenje oziroma usposobitev za delo. Zdravnik pa bo moral ugotoviti, koliko časa takšno stanje traja in oceniti za koliko časa se je zaradi tega zavlekelo ozdravljenje zavarovanca ter, določiti pravico do nadomestila za ustrezni čas. V četrtem primeru pa dejansko gre le za ustavitev izplačevanja nadomestila plače do časa, dokler se zavarovanec pozivu oziroma vabilu na določen pregled ne odzove.

Iz podatkov kontrolorjev bolnikov je razvidno, da imamo na našem rudniku največ primerov, ko zavarovanec namenoma preprečuje ozdravljenje oziroma usposobitev za delo. Primeri, ko zavarovanec ne jemlje zdravil, ne počiva, temveč hodi in dela, je precejšnje število. Tu je poudariti, da podjetje tako ravnanje smatra tudi za kršitev delovne dolžnosti in navaja zoper storilca disciplinsko postopanje. Zato so lahko posledice takega ravnanja zelo hude. Z le malo dobre volje in discipline jih pa lahko vsakdo v celoti odkloni.

Vladku Mravljaku
v spomin

Lepa sončna spomladanska nedelja je bila. Vsa narava je bila polna mladega, prebujajočega se življenja, tako bujnega in lepega, da je napolnilo vsa srca, kjer ni bilo prostora niti za žalostno misel. In vendar se je zgodilo najhujše. Sredi novega, bohotnega življenja je omahnil mlad hrast in senca smrti je zatemnela sončno marčno nedeljo. Mravljakovega Vladka ni bilo več.

Neizprosna usoda je iztrgala iz naše sredine mladega človeka, ki je šele stopil na življenjsko pot, pa smo ga kljub temu že uvrščali med najboljše člane našega velikega kolektiva. Vladko je bil tih, discipliniran in zaveden delavec, ki je v izgradnjo domovine vlagal vse svoje sile in s tem dopolnjeval žrtve in napore, ki jih je doprinašala njegova družina v borbi za osvoboditev našega naroda in njegovo lepšo bodočnost. Teden dni pred Vladkovno smrtjo je minulo trinajst let, odkar je v borbi za svobodo poklonil domovini svoje življenje njegov brat Ivan, ki mu je sedaj v borbi za izgradnjo socializma ter lepše in pravičnejše življenje nas vseh sledil Vladko.

Ze kot otrok je pokojnik vstopil v vrste našega kolektiva in se izučil za sturjarja. Hotel je znati še več. Z vsa silo so ga privlačevale skrivnosti elektrike, ki se jim je popolnoma posvetil, kar mu je postalo usodno.

Vladkovo slovo je zapustilo globoko rano, ki jo bo čas morda zacelil, nikar pa izbrisal. Najhujše je izguba zadelata starša, ki so bili za pokojnika osrednji smoter njegovega mladega življenja in ki jih je ljubil z vso otroško vdanostjo svojega nepokvarjenega srca, za Slavka in Jerneja, ki sta izgubila najmlajšega brata in sestro-dvojčico Miro.

Srca nas vseh iskreno čutijo z njimi in ves kolektiv se jim pridružuje v globokem, tihem sožalju.

Vladko, naj ti bo lahka z bratovo in krvjo desetisočev najboljših sinov in hčera domovine posvečena slovenska zemlja, ki si jo tako neizrekljivo ljubil.

Mogočina industrija naše Saleške doline, ki si jo pomagal graditi, pa naj bo Tebi in vsem tovarišem, ki so omahnili v borbi za svobo in izgradnjo socializma, mogočen, nesmrten spomenik.